

14 Temmuz 1967, Cuma öğleden sonra

Başkan : Doç. Dr. Necmettin ZEYBEK

İZMİR KÖRFEZİNDE TESBİT EDİLEN BAŞLICA
PLANKTONİK ORGANİZMALAR

Zeki ERGEN

(Ege Üniv. Fen Fak. Genel Zooloji Kürsüsü)

Devamlı artan dünya nüfusuna paralel olarak, gıda ihtiyacı da artmaktadır. Şüphesiz ki bu durum, insan oğlunu ileride çeşitli tedbirler almağa zorlayacaktır. Bu gerçeği göz önünde bulunduran bir çok ilim adamı daha çok önceden su ürünlerinden bu yönden faydalanılabileceğine dikkati çekmişlerdir.

Balıkların gelişmesi ve büyümesi esnasında gıda olarak alınmaları dolayısıyla, balıkçılık noktaî nazarından da önem taşıyan ve denizel gıda zincirinin ilk halkalarını teşkil eden planktonik organizmaların araştırılması, oldukça eski olmakla beraber gittikçe artan bir ehemmiyet kazanmaktadır.

Bir çok memleketlerin ilim adamları bu mevzuda uzun vadeli çalışmalar yaparak büyük eserler meydana getirmişlerdir. Bunlardan, (H. HEURCK 1896) deniz ve tatlı su Planktonu (C.C. DAVIS 1955) Planktonun dünyası (A. HARDY 1962) öncelikle zikredilebilecek olanlardır. Bu arada Akdenizi beraberce paylaştığımız komşularımızın ilim adamları da mezkûr sâhada senelerden beri çalışarak, bu mevzuun gelişmesine büyük katkıda bulunmuşlardır. Çalışmaların başlangıcı bir hayli eski yıllara dayanmakla beraber, yakın zamanımızda bunların daha kesifleşmiş ve mevzuun daha fazla önem kazanmış olduğunu görmekteyiz. Bu yakın geçmişte genel olarak Akdeniz planktonları incelenerek (G. TREGOUBOFF 1952), bilâhare Akdeniz Plankton rehberi (G. TREGOUBOFF ve M. ROSE 1957) adı altında büyük bir eser meydana getirilmiştir. Bunlara ilâveten, Villefranche sur mer sularındaki Dinoflagellatların ekolojik devirlerine

ait kalitatif ve kantitatif etüdler (Y. HALİM 1960) adlı araştırma ve Adriatik Fauna ve Florası (R. RIEDL 1963) adı altındaki eser de bu sahadaki çalışmalara ışık tutmaları bakımında zikre şayandır.

Biz de şimdiye kadar bu mevzuda, detaylı bir çalışma yapılmamış olan İzmir körfezinde, Fakültemiz Deniz Biyolojisi Araştırma ve Tatbikat Laboratuvarının bahşettiği imkânlar çerçevesi içinde başlıca planktonik organizmaları tesbit etmeğe çalıştık.

İzmir körfezinin sığ bir körfez olduğu düşünülerek Moto-pomp usulü ile çalışıldı. Böylece belirli derinlikten ve belirli miktar sudan plankton süzülmesi temin edildi. Bunun yanında, biomas tayini için, çöktürme usulü ile volumetrik olarak ölçme de yapıldı.

Çalışmadan elde edilen neticelere göre; körfez gerek kalite ve gerekse kantite bakımından fitoplantonca bir hayli zengin görülmekte ve bunların başında da Diatomeler gelmektedir. Dinoflagellotlardan Ceratiadae, Peridinidae ve Dinophysidae familyaları mensupları bazı aylarda azalma göstermekle beraber, senenin bütün aylarında planktonda temsil edilirler. Bunlardan bilhassa *Ceratium tripos* (MÖLLER), *Ceratium furca* (EHRENB), *Ceratium fusus* (EHRBG) *Peridinium depressum* BAILEY ve *Dinophysis caudata* SAV. et KENT en fazla raslananlardır.

Zooplanktonlardan, kalite ve kantite bakımında bilhassa Tintinnidae familyası mensupları dikkati çekmektedir. Aynı şekilde, Crustaceelerden Copepode fertleri de özellikle kalite bakımında plankton içinde büyük yer işgal ederler.

Bu arada Nauplius ve Veliger larvaları da planktonda çok bol olarak bulunmaktadır. Bununla beraber, Ağustos ve Eylül aylarında Veliger larvalarının miktarında büyük bir azalma dikkati çeker. Bunu mezkûr aylarda mollusk'lerin çoğalmalarında görülen duraklama ile izah etmek mümkündür.

Ayrıca, volumetrik olarak yapılan plankton tayinlerinde muhtelif aylarda ve muhtelif istasyonlarda $2 \text{ cm}^3/\text{m}^3$ ile $10 \text{ cm}^3/\text{m}^3$ arasında değişen değerler bulunmuştur.

* Bu konuşmanın tam metni, tebliğler basılmak üzere iken geriye alınarak bu özeti yayınlanması istenmiştir.